

Opava 10.7.2012
čj. SRS 028464/2012

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82 Opava

Zpráva č. 14 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 25.6.–8.7.2012

1. Počasí

V týdnu od 25.6. se ranní teploty pohybovaly kolem 17 °C, odpolední maxima nejprve jen kolem 20 °C. Odpolední teploty postupně rostly a od 30.6. se pravidelně pohybovaly mezi 30 až 35 °C. Rovněž ranní teploty byly velmi vysoké, a to většinou těsně pod 20 °C. Bylo většinou jasno až polojasno, tropická vedra byla pravidelně doprovázena lokálními i vydatnými dešťovými přeháňkami a bouřkami, které se často objevovaly až v nočních hodinách. Místy se objevily i kroupy. Na některých pozemcích stojí voda, jinde, a to zejména ve východní části území, byly srážky jen ojedinělé a málo vydatné. Dá se říci, že vláhový deficit přetrvává na většině území.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Porosty ječmenů a někde už i pšenic dozrávají, kukuřice začínají kvést. Střední až silné výskyty mšic na různých plodinách jsou hlášeny z celé oblasti. Pokračuje chemická ochrana brambor proti plísni bramboru a na některých lokalitách i proti mandelince bramborové. Přívalové srážky způsobily lokální poléhání obilnin, zejména ječmenů, lokálně došlo k poškození plodů v ovocných sadech kroupami.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 75–99 BBCH, střední mléčná zralost až sklizeň)

První výskyt hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia persistens*) v okrese Přerov (Skalička) byl hlášený 3.7., až střední výskyt byl zaznamenán v okrese Jeseník (Javorník).

Rozvoj tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*) až na úroveň středních výskytů zaznamenali v okrese Olomouc (Pňovice).

Až střední výskyt tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*) byl zjištěn v okrese Přerov (Skalička), první výskyt v okrese Opava (Kobeřice) byl zaznamenán 4.7.

Střední výskyt růžovění klasů pšenice (*Fusarium spp. s. l.*) zjistili v okrese Přerov (Skalička).

Ošetření proti houbovým chorobám má zpravidla postihnout celý komplex listových chorob s cílem ochránit zejména praporcový list. Provádí se v období od tvorby posledního listu (fáze 37 BBCH) do začátku metání (fáze 51 BBCH), v každém případě je nutné dodržet pokyny na etiketě použitého přípravku.

Střední výskyt mšic (*Aphididae*), a to většinou kyjatky ošení (*Sitobion avenae*), je hlášen ještě z okresu Šumperk (Bludov).

Pozorování mšic se provádí na začátku metání (49 BBCH), na začátku kvetení (61 BBCH) a začátku zrání (71 BBCH). Kontroluje se 50 odnoží, vždy všechny listy a klas (5 míst krát 10 odnoží). Pozorování se provádí více než 20 m od okraje porostu. Vypočte se průměrný počet každého druhu na jednu odnož.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více mšic na jednu odnož.

Lokálně silné zaplevelení chundelkou metlicí (*Apera spica-venti*) a ojedinělé střední zaplevelení ovsem hluchým (*Avena fatua*) bylo pozorováno v okrese Jeseník (Javorník).

JEČMEN OZIMÝ (RF 83–99 BBCH, vosková zralost až sklizeň)

Lokálně silné zaplevelení penízkiem rolním (*Thlaspi arvense*) a střední pcháčem rolním (*Cirsium arvense*) zaznamenali koncem vegetace v okrese Nový Jičín (Kunín).

JEČMEN JARNÍ (RF 75–89 BBCH, střední mléčná až plná zralost)

Lokálně se v celé oblasti projevuje poléhání jako důsledek silných deštových přeháněk, v místech s vydatnějšími srážkami jsou porosty lokálně podmáčené.

Střední výskyt sítovitě a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*) je ještě hlášený z okresu Přerov (Osek nad Bečvou). Ve stejné lokalitě byl zaznamenán i střední výskyt růžovění klasů ječmene (*Fusarium spp. s. l.*).

Pozorování sítovitě a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí na konci odnožování (29 BBCH), při objevu se posledního listu (37 BBCH) a začátkem metání (51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina. Ve fázi 29 a 37 BBCH se určí % napadených rostlin (odnoží).

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 5 a více % rostlin (odnoží).

Ve stejné lokalitě byl zaznamenán i střední výskyt růžovění klasů ječmene (*Fusarium spp. s. l.*).

Střední výskyt mšic (*Aphididae*) je hlášený z okresu Nový Jičín (Petřvald).
Monitoring mšic a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

KUKUŘICE (RF 37–59 BBCH, sedmé kolénko patrné až konec metání)

Pokračují nálety zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*) do světelných i feromonových lapačů.

Aktuální situaci můžete sledovat na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/nalety-skudcu-do-svetelnych-lapacu.html>. Ošetření porostů kukuřice na zrno se signalizuje týden po vrcholu náletu imag do světelných lapačů. Jako preventivní opatření se doporučuje hluboká orba a nepěstovat kukuřici na stejném pozemku vícekrát po sobě.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 69–89 BBCH, konec květu až plná zralost)

Velmi silný výskyt kyjatek hrachové (*Acyrtosiphon pisum*) v okrese Prostějov (Hrubčice) způsobil, že porost musel být zlikvidován.

Pozorování kyjatek se provádí jednou týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu (fáze 12 BBCH) do nalezení prvních kyjatek na rostlinách. Množství jedinců kyjatek (imag i nymf) se sleduje jednou za 14 dnů od nalezení prvních kyjatek na rostlinách do žluté zralosti, fáze 83–85 BBCH. Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Mšice se na místě oklepou na světlou podložku (např. papír) a spočítají.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více jedinců kyjatek na jednu rostlinu hrachu.

Silné poškození třásněnkami (*Thysanoptera*) zaznamenali v okrese Přerov (Troubky).

Monitoring a indikace nejsou podrobně metodicky zpracovány. Ošetření se doporučuje provést před květem v oblastech s pravidelným výskytem.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 79–89 BBCH, téměř veškeré šešule dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti až plná zralost)

V místech s vydatnějšími srážkami (Bílý Potok a Javorník-Ves v okrese Jeseník) jsou porosty lokálně **podmáčené** a v poškozených šešulích začínají klíčit semena.

Ojedinele až střední výskyt **verticiliového vadnutí (*Verticillium dahliae*)** zaznamenali v okresech Jeseník (Javorník-Město) a také na Prostějovsku (Němčice nad Hanou).

Střední výskyt **alternariové skvrnitosti brukvovitých (*Alternaria brassicae*)** na šešulích zjistili v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Střední až silný výskyt **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** hlásí z okresu Přerov (Podhoří).

V období od konce dokvétání až ihned po odkvětu (fáze 67–69 BBCH) se sleduje počet plodenství napadených 100 a více mšicemi (počet mšic se odhaduje).

Za škodlivé se považuje 10 a více % takto napadených plodenství.

Koncem vegetace v okresech Nový Jičín (Kunín) a Prostějov místy porosty ozimé řepky silně přerůstá zejména **heřmánkovec nevonný (*Tripleurospermum inodorum*)** nebo **úhorník mnohodílný (*Descurainia sophia*)**.

MÁK SETÝ (RF 50–72 BBCH, kvetení až začátek žloutnutí tobolky)

První výskyt **helminosporiové nekrózy máku (*Pleospora papaveracea*)** v okrese Šumperk (Bludov) byl pozorován 27.6., až střední výskyty jsou hlášeny z okresů Jeseník (Javorník-Ves) a Olomouc (Medlov).

Pozorování se provádí v období od začátku stonkování do začátku květu, fáze 40–52 BBCH, a v období zrání tobolek, fáze 70–80 BBCH.

Za škodlivý výskyt se považuje 2 a více % napadených rostlin od začátku stonkování do začátku květu a 5 a více % napadených rostlin v období zrání tobolek.

Střední výskyt **mšice makové (*Aphis fabae*)** v porostech máku hlásí z okresu Karviná (Kopytov).

Pozorování mšice makové v porostech máku se provádí po ukončení přeletu mšic z brslenů do začátku sekundárního přeletu (orientačně do poloviny května), před květem (fáze 47–49 BBCH) a po začátku sekundárního přeletu (2–3 týdny po zjištění nymf se základem křídel na řepě či bobu). Pozorování se provádí na celé ploše porostu. Za napadenou se považuje rostlina alespoň s jednou živou mšicí. Kontroluje se 100 rostlin (5 míst krát 20 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde do začátku sekundárního přeletu je pozorováno v průměru 5 a více % napadených rostlin, po začátku sekundárního přeletu 20 a více % napadených rostlin.

První výskyt larev **krytonosce makovicového (*Neoglocianus maculaalba*)** v makovicích zaznamenali 6.7. v okrese Jeseník (Javorník-Ves), až střední výskyt v okrese Olomouc (Náměšť na Hané).

Pozorování imag krytonosce makovicového se provede v období kvetení, kdy je asi 10 % květů odkvetlých (fáze 52–54 BBCH).

Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno v průměru 5 a více imag krytonosce makovicového na jeden květ.

OKOPANINY

BRAMBOR (RF 49–91 BBCH, porost je uzavřen až hlízy ještě nemají pevnou slupku)

V lokalitách s intenzivnějšími srážkami jsou porosty místy podmáčené, v řádcích stojí voda, což znemožňuje zejména sklizeň raných odrůd.

První výskyty **plísňě bramboru (*Phytophthora infestans*)** byly zaznamenány 27.6. v okrese Šumperk (Chroměč) a 4.7. v okrese Nový Jičín (Příbor). Výskyty jsou zatím všeobecně pouze slabé.

Ve sledované oblasti se ošetření doporučuje v běžných až prodloužených intervalech, pro okolí meteorologické stanice Lučina dosud nebylo signalizováno první ošetření.

Podrobnější informace je možno získat na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>.

Mandelinka bramborová (*Leptinotarsa decemlineata*) se v současné době vyskytuje v porostech ve všech vývojových stádiích. Výskyty larev jsou většinou hodnoceny jako slabé, lokálně střední v okrese Jeseník (Javorník-Ves) a Přerov (Osek nad Bečvou).

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

CUKROVKA (RF 38–39 BBCH, listy pokrývají 80–90 % povrchu půdy)

V porostech se místy vyskytují ohniska **plevelných řep (*Beta vulgaris*)** přerůstající kulturní plodinu. Silné výskyty těchto ohnisek jsou hlášeny z okresů Opava (Kylešovice) a Prostějov (Mořice na Hané, Pavlovice u Kojetína).

CHMEL (RF 63–69 BBA, asi 30 % květů otevřeno až konec květu)

Ve chmelnicích bylo provedeno ošetření proti svilušce chmelové a mšici chmelové, v současné době probíhá ošetření proti plísni chmele.

Střední výskyt **plísně chmele (*Pseudoperonospora humuli*)** zaznamenali v okrese Olomouc (Velký Týnec).

První výskyt **svilušky chmelové (*Tetranychus urticae*)** byl zaznamenán v okrese Olomouc (Velký Týnec) 3.7.

Jednou týdně se zjišťuje napadení listů, květů nebo hlávek chmele.

Za škodlivý se považuje výskyt 10 a více svilušek na jeden list nebo napadení 10 a více % květů nebo hlávek. Ošetření se signalizuje při zjištění prvních skvrn po sání svilušek na spodních listech.

Přelet **mšice chmelové (*Phorodon humuli*)** byl ukončen. Střední výskyt na okrajích chmelnic byl pozorován v okrese Přerov (Lipník nad Bečvou).

Výskyt mšice chmelové se sleduje jednou týdně od zavedení chmele.

Ošetření chmele se provede při průměrném výskytu 50 a více mšic na 1 list nebo při napadení 10 a více % hlávek v období začátku tvorby kolonií larev na listech chmelových rostlin.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 73–78 BBCH, druhý opad plodů až plod dosahuje asi 80 % konečné velikosti)

Ojedinelý střední výskyt **moniliniové hniloby jablek (*Monilinia spp.*)** byl zjištěn na raných odrudách v okrese Jeseník (Javorník-Město).

Nálety sledovaných druhů motýlů do feromonových lapáků jsou v současné době většinou slabé. Pouze v okrese Nový Jičín (Příbor, Štramberk) zaznamenali ojedinelé střední výskyty samců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)**. Jedná se ale o enklávy zahrad s ovocnými stromy většinou bez chemické ochrany.

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 74–79 BBCH, velikost plodu do 40 mm až plod dosahuje asi 90% konečné velikosti)

Ojedinělý střední výskyt **puchrovitosti slivoně (*Taphrina pruni*)** hlásí z okresu Jeseník (Javorník-Město).

Fungicidní ochrana se provádí preventivně v období od nalévání pupenů do počátku rašení. V menším rozsahu můžeme odstraňovat infikované plody a větve.

Silné výskyty **mšice slíkové (*Brachycaudus helichrysi*)** zaznamenali na neošetřovaných stromech v okresech Jeseník (Javorník-Město), Olomouc (Náměšť na Hané) a Prostějov (Němčice nad Hanou).

Napadení letorostů mšicemi se sleduje v období prvního opadu plodů po odkvětu až zbarvování plodů, fáze 71–81 BBCH (orientačně duben až červenec).

Ošetření se provede při napadení 5 a více % letorostů koloniemi mšic.

Přílety samců druhé generace **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** jsou zatím všeobecně slabé až nulové.

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se signalizuje v období letu imag letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přílety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek